

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
утвърдено със Заповед № 69/17.01.2023 г.
на заместник-ректора по научно-изследователската дейност на УНСС
за присъждане на научната и образователна степен „доктор“
професионално направление:
3.6. Право - Гражданско и семейно право

РЕЦЕНЗИЯ

от **д-р ТАНЯ НИКОЛОВА ЙОСИФОВА**

професор по Гражданско и семейно право в катедра „Частноправни науки“ на ЮФ на УНСС

член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на Неделина Димитрова Симова-Митова

на тема „Спиране и прекъсване на погасителната давност в частното право“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност „Гражданско и семейно право“

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Бележки за дисертанта

Неделина Димитрова Симова-Митова е родена на 25.05.1991 г. Завършила е Гимназия с преподаване на чужди езици „Ромен Ролан“ през 2010 г. в гр. Стара Загора. През 2015 г. е придобила магистърска степен по специалност „Право“ в ЮФ на УНСС. В периода от юли 2018 г. до юни 2020 г. е работила като младши съдия в Софийски районен съд, а от юли 2020 г. досега е съдия в същия съд. В периода октомври 2017 г. - юни 2018 г. е преминала обучение като младши съдия в Националния институт на правосъдието. Участвала е с доклади в множество семинари, конференции и други научни прояви. Владее английски и руски език. Зачислена е като докторант по докторска програма „Гражданско и семейно право“ по професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в катедра „Частноправни науки“ на ЮФ на УНСС с тема на дисертационния труд „Спиране и прекъсване на погасителната давност в частното право“. Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Мирослав Димитров. Представеният дисертационен труд е в обем от 317 страници и включва увод, четири глави, заключение и списък на използваната литература. Съдържанието на главите е разделено на точки и подточки, означени с арабски цифри. Направени са 388 бележки под линия. Приложен е списък на научните публикации, библиография, цитирана съдебна практика и електронни източници, представена е декларация за оригиналност на дисертационния труд. Дисертантката има пет

публикации по темата на дисертацията – четири доклада, публикувани в сборници от научни конференции и една статия в специализирано научно списание. Авторефератът вярно отразява научните и научно-приложните приноси в дисертацията.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Трудът е първото цялостно изследване в българското право, посветено на спирането и прекъсването на давността в българското гражданско право. Целите на изследването, обусловени от неговия предмет, които дисертантката си е поставила, са постигнати. Наред с разглеждането и анализирането на класически институти дисертационният труд поставя много нови въпроси, обусловени от развитието на обществените отношения.

Дисертационният труд има характера на завършен труд и категорично представлява принос в българската книжнина. Авторът е анализирал значителен по обем материал, включително съдебна практика. Изложението е ясно и точно, без ненужни отклонения и обяснения. В дисертационния труд дисертантката излага и аргументира собствени възгледи, като смело и коректно води научна дискусия и в целия труд ясно личи мнението на автора по разглежданите въпроси. Достоинствата на труда са и в неговото практическо значение. Ясно личи и практическият опит на автора при решаването на конкретни казуси в областта на частното право.

Структурата на дисертационния труд включва **увод, четири глави и заключение**. Глава първа – **„Същност и правно действие на спирането и прекъсването на погасителната давност“** е посветена на правната същност и правното действие на спирането и прекъсването на давността и в нея авторът прави отграничение от други сходни правни явления (възпрепятстване на давността, отлагане и отказ от изтекла давност). В **Глава втора**, озаглавена **„Основания за спиране и препятстване на погасителната давност“** се съдържа подробен анализ на посочените в чл.115 ЗЗД основания, които са разгледани поотделно. Особено внимание е отделено на спирането поради висящ процес относно вземането, като са разгледани последователно арбитражното, обезпечителното, наказателното и изпълнителното производство и тяхното отражение върху спирането на давността.

В **третата глава**, озаглавена **„Основания за прекъсване на погасителната давност“** се разглеждат и анализират обстойно отделните основания за прекъсване на погасителната давност по чл.116 ЗЗД, като е отделено внимание специално на следните въпроси в областта на принудителното изпълнение – действия в изпълнителното производство, с които давността не се прекъсва; последици по отношение на давността при материална незаконосъобразност на изпълнението; отмяна и нереализиране на изпълнителния способ; прекратяване и приключване на производството по принудително изпълнение спрямо давността. Следва да се подчертае, че са разгледани и специалните хипотези в заповедното производство, както и в Закона за особените залози и основания за прекъсване в други закони.

Глава четвърта е озаглавена „**Практически проблеми на спирането и прекъсването на погасителната давност**“. Тя включва редица материалноправни и процесуалноправни теоретични и практически въпроси, които представляват интерес и не са били разглеждани досега в рамките на монографичен труд – особености на спирането и прекъсването на давността при преобразуващите права, особености по отношение на лицата, спрямо които се прилагат спирането и прекъсването на давността, особености при задължения с трайно изпълнение (продължително и периодично изпълнение), разпределение на доказателствената тежест относно факта на спирането, респективно прекъсването на давността, условното действие на прекъсването по чл.116, б. б) ЗЗД, възстановяване на прекъсването и спирането на давността при уважаване на искането за отмяна, при частично предявяване на вземането, особености на приложението на спирането и прекъсването на придобивната давност, приложение на спирането и прекъсването на давността при реализиране право на строеж.

III. Научни приноси на дисертационния труд

Могат да се посочат по-конкретно следните основни научни резултати и приноси на дисертационния труд:

1. Направен е исторически преглед на погасителната давност в частното право, като са разгледани както общите хипотези в Закона за задълженията и договорите, така и хипотезите в специални гражданскоправни закони;
2. Заслужава адмирации богатия сравнително-правен анализ на спирането и прекъсването на давността с нормативните разрешения в Италия, Испания, Франция, Русия и други държави, както и уредбата в Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки, и уредбата в т.нар. soft law – Принципи на европейското договорно право;
3. Направена е обстойна характеристика на погасителната давност, като правилно е посочено, че тя е приложима и към някои потестативни субективни права, макар да не е изрично законодателно уредено;
4. Специално внимание е отделено на абсолютната давност както в публичното, така и в частното обективно право, като на отделни места в изложението са направени съпоставки между давността в гражданското право и давността в публичното право.
5. Като принос следва да се оцени анализът на признаването на вземането като основание за прекъсване на давността в светлината на съдебната практика и по-точно въпросът пред кого следва да бъде извършено признаването на вземането, за да прекъсне давността. Обосновано е виждането, че признаването трябва да бъде направено на кредитора или негов представител – становище, което беше закрепено в Тълкувателно решение № 4/2019 от 14.10.2022 г. на ОСГТК на ВКС, където наред с посочения начин на признаване беше посочен „или по начин, по който с оглед обстоятелствата е нормално признаването да достигне до знанието на кредитора“.

6.Обобщена е съдебна практика по въпросите на частичното плащане при признаване на вземането като основание за прекъсване на давността.

7.Правилно е отбелязано, че абсолютната давност в настоящия ѝ вид е пренесена на плоскостта на изпълнителното производство и може да се разглежда като изпълнителна давност. Направено е предложение *de lege ferenda* да отпадне правилото на чл.433, ал.1, т.8 ГПК.

8.Изследвано е прекъсването и спирането на давността при частично предявяване на вземането.

9.В контекста на спирането на давността поради висящ процес са разгледани различни производства относно вземането като основания за спиране на давността – арбитражно производство, обезпечително, наказателно и изпълнително производство.

10.Обособени са и конкретни предложения за усъвършенстване на законодателството (*de lege ferenda*):

-предлага се дефиниране на фактическото съпружеско съжителство и добавянето му като основание за спиране на давността;

-вместо лимитативното изброяване на основания за спиране се предлага обща формулировка на основанията, както и създаване на ново правило за отсрочване на давността, подобно на предвиденото в Принципите на европейското договорно право.

-допълване на основанията за прекъсване на давността, предвидено в чл.116, б. б) ЗЗД с „подаване на заявление за издаване на заповед за изпълнение“;

- допълване на основанията за прекъсване на давността по чл.116, б. в) ЗЗД с „или действия по осребряване на имущество по реда на ЗОЗ“;

-правят се конкретни предложения *de lege ferenda* за изменение и допълнение на ГПК и НПК по отношение опасността от погасяване по давност на иск за вреди, когато такъв не е разгледан от наказателния съд.

IV.Критични бележки и препоръки

Към дисертацията могат да бъдат направени следните критични бележки и препоръки, които не влияят на изцяло положителното впечатление от дисертационния труд.

1.Абсолютната давност по чл.112 ЗЗД е сравнително нов институт. Авторът разглежда новия институт в критически аспект, като обосновава тезата си, че в настоящия си вид абсолютната давност е насочена само към определена категории физически лица, а не към потребителите като категория физически лица, което би могло да се разглежда като необосновано неравенство. В тази връзка авторът прави предложение абсолютната давност да е с по-голяма продължителност, да е насочена към определена категория или към всички частноправни субекти и да е независима от спирането, с което ще се доближи до абсолютната давност в публичното право (с.53). Трудът би спечелил, ако авторът засегне и направи съпоставка между абсолютната давност и несъстоятелността на физическите лица в държавите, в които тя е уредена, като обърне внимание на предимствата и недостатъците на двата способа за преодоляване на фигурата на вечния длъжник.

2.Авторът е направил съпоставка между неуредената хипотеза на фактическо съпругеско съжителство и брака, като е анализирал различни нищожността и унищожаемостта на брака, фактическата раздяла и ги е отграничил от фактическото съпругеско съжителство. Заслужава по-подробен анализ въпросът дали е необходимо включването на фактическото съпругеско съжителство като основание за спиране на давността и каква да бъде дефиницията на това понятие.

3.При разглеждането на основанието за спиране по чл.115, ал.1, б. ж) ЗЗД (докато трае съдебния процес относно вземането) е необходимо ясно да се изведе становището на автора в кои случаи налице процес относно вземането и кои производства пред съд не могат да се квалифицират като съдебен процес относно вземането.

IV. Заключение

Дисертационният труд показва, че дисертантката притежава задълбочени теоретични знания по гражданско и семейно право и способност за самостоятелни научни изследвания. С оглед на постигнатите научни резултати дисертацията представлява интерес както за правната теория, така и за практиката.

В заключение изразявам положителната си оценка, че представеният за защита пред научно жури дисертационен труд на тема **„Спиране и прекъсване на погасителната давност в частното право”** напълно отговаря на изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Гражданско и семейно право” на **Неделина Димитрова Симова-Митова** – задочен докторант в докторска програма „Гражданско и семейно право“ по професионално направление 3.6. Право.

София, 23.02.2023 г.

Рецензент:
д-р Таня Йосифова
професор по Гражданско и семейно
право